

Ulatuslikust maapinna, pinnaveekogu või põhjavee reostusest sisemaal põhjustatud hädaolukorra lahendamise plaan

1 Sissejuhatus

Ulatuslikust maapinna, pinnaveekogu või põhjavee reostusest sisemaal põhjustatud hädaolukorra lahendamise plaan (edaspidi *plaan*) kirjeldab hädaolukorra lahendamise korraldust maapinna, pinnaveekogu või põhjavee ulatusliku reostuse korral. Käesolevat plaani rakendatakse vooluveekogudel ja maismaa seisuveekogudel, välja arvatud Peipsi, Pihkva -ja Lämmijärvel.

2 Plaanis kasutatud mõistete seletused

2.1 **Ulatusliku reostusega** kaasneb või võib kaasneda:

2.1.1 oluline ebasoodne muutus ökosüsteemi kvaliteedis või talitlemises;

2.1.2 ulatuslik organismide hukk;

2.1.3 ulatuslikud häired elutähtsa teenuse toimepidevuses;

2.1.4 oluline ebasoodne mõju veekogu ökoloogilisele või keemilisele seisundile;

2.1.5 oluline ebasoodne mõju ohustatud ja kaitsealustele liikidele, teistele kaitstavatele loodusobjektidele või elupaikadele ja liikidele keskkonnavastutuse seaduse tähenduses;

2.1.6 oht paljude inimeste elule või tervisele;

2.1.7 suur varaline kahju.

2.2 **Hädaolukorra lahendamine** hõlmab tegevusi maapinna, põhjavee ja pinnaveekogu ulatusliku reostuse lokaliseerimisel ja likvideerimisel ning nendega seotud küsimuste lahendamise koordineerimisel, sealhulgas eluslooduse pääste, jäätmekäitluse korraldamisel ja keskkonna reostuseelse seisundi taastamisel.

2.3 **Reostuse lokaliseerimine** on reostuse edasise leviku piiramine, mis enamikel juhtudel on reostuse ümbritsemine poomidega või reostuse suunamine alale, kus selle likvideerimine osutub kõige efektiivsemaks.

2.4 **Reostuse likvideerimine ehk korje** on reostuse mehaaniline korje koos ajutise ladustamisega, mille eesmärk on taastada reostunud keskkonna reostuseelne seisund.

2.5 **Keskkonna reostuseelse seisundi taastamine** hõlmab reostuse likvideerimise järgseid esmaseid tegevusi, millega luuakse võimalused (ekstensiivsed) elupaiga ning liikide loomulikuks (looduslikuks) taastumiseks.

2.6 **Eluslooduse pääste** on reostuse tõttu kannatada saanud loomade, sealhulgas lindude reostunud piirkonnast päästmine ja rehabiliteerimine.

2.7 **Jäätmekäitlus** on reostuse likvideerimise käigus kogutud jäätmete sealhulgas loomsete jäätmete vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine.

2.8 **Päästesündmus** on ootamatu olukord, mis vahetult ohustab füüsikaliste või keemiliste

- protsesside kaudu inimese elu, tervist, vara või keskkonda tulekahju, loodusõnnetuse, plahvatuse, liiklusõnnetuse, keskkonna reostuse või muu sarnase olukorra korral.
- 2.9 **Päästetöö** on päästesündmuse toimumisel, ohu tõrjumisel ja kõrvaldamisel ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisel maismaal ja siseveekogudel viivitamata rakendatavad, vältimatud ja edasilükkamatud tegevused. Päästetööd juhivad päästetöö juht, kes on päästeametnik.
- 2.10 **Keeluala** on eluohtlik ala, kus viibivale inimesele antakse päästetöö juhi poolt korraldus alalt väljumiseks ning kuhu sisenemine on keelatud.
- 2.11 **Ohuala** on ala, kus viibiv inimene päästeasutuse poolt päästetakse või evakueeritakse ning ohualale võib siseneda vaid asjakohast kaitsevarustust kasutav vastava väljaõppe saanud inimene.
- 2.12 **Turvaala** on ala, mis ümbritseb ohuala. Turvaalal viibiv inimene evakueeritakse või antakse päästetöö juhi poolt korraldus varjumiseks ning turvaalale lubatakse ainult päästetööga otseselt seotud inimesed ja tehnika.
- 2.13 **Hoiatusala** on ala, kus viibivat inimest päästeasutuse poolt teavitatakse ja hoiatatakse ning vajaduse korral evakueeritakse.
- 2.14 **Sündmuskoht** on keelu- ja/või ohu- ja turvaalast koosnev päästetöö juhi poolt määratud ala, kus võivad viibida vaid päästetööga otseselt seotud inimesed ja tehnika, kus paiknevad kannatanud ja asitõendid ning esinevad sündmusest põhjustatud kahjustused.
- 2.15 **Evakueerimine** on elanike ja vara ajutine ümberpaigutamine kohta, kus ei ole vahetult ohus inimeste elu või tervis.

3 Hädaolukorra lahendamise korraldus

- 3.1 Hädaolukorra lahendamist alates reostuse avastamisest kuni inimeste elu ja tervist ning vara ja keskkonda ohustava reostuse edasise leviku tõkestamiseni juhivad Päästeamet või päästekeskus (edaspidi koos nimetades päästeasutus). Päästeasutusel on õigus kaasata hädaolukorra lahendamisele asutusi ja isikuid, arvestades nende asutuste ja isikute pädevust ning volitusi. Kui on tõkestatud inimese elu ja tervist ning vara ja keskkonda ohustav edasine reostuse levik, siis loeb päästeasutus päästetööd lõpetatuks, teavitab Siseministeeriumi, Keskkonnainspeksiooni ja Keskkonnaametit ning annab vajadusel sündmuskoha üle Keskkonnaametile keskkonna reostuseelse seisundi taastamise korraldamiseks.
- 3.2 Keskkonna reostuseelse seisundi taastamist, pärast seda, kui reostuse edasine inimese elu või tervist ning vara või keskkonda ohustav levik on tõkestatud, korraldab Keskkonnaamet. Keskkonnaametil on õigus kaasata keskkonna reostuseelse seisundi taastamisele, sealhulgas reostuse lõplikule likvideerimisele ja järelkorjele teisi asutusi ja isikuid, arvestades nende asutuste ja isikute pädevust ning volitusi. Taastamistegevuse alustamise ja lõpetamise otsustab Keskkonnaamet lähtuvalt kujunenud olukorrast teavitades oma otsusest Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnainspeksiooni ja

päästeasutust.

3.3 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon, regionaalne kriisikomisjon ja kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon abistavad vajaduse korral oma tegevuspiirkonnas hädaolukorra lahendamist juhtivat või korraldavat asutust.

4 Hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuur

4.1 Päästeasutus moodustab vajadusel hädaolukorra lahendamise korraldamiseks juhtimisstruktuuri:

- 4.1.1 sündmuskohal;
- 4.1.2 Päästkeskuse tegevuspiirkonna ulatuses;
- 4.1.3 üleriigiliselt.

5 Hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste ülesanded

5.1 Päästeasutus:

- 5.1.1 määrab hädaolukorra lahendamise keeluala, ohuala, turvaala ja hoiatusala;
- 5.1.2 juhib hädaolukorra lahendamist ja teeb päästetööd;
- 5.1.3 määrab hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuride moodustamise ning teiste asutuste ja isikute kaasamise vajaduse;
- 5.1.4 moodustab hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuurid ning otsustab teiste asutuste ja isikute kaasamise;
- 5.1.5 koordineerib hädaolukorra lahendamiseks vajalike ressursside kaasamist ja kasutamist, sealhulgas logistilise toe sündmuskohal (toitlustus, sanitaartingimused, hügieen, muu vajalik);
- 5.1.6 kogub ja analüüsib hädaolukorra lahendamiseks vajalikku teavet ja hädaolukorra lahendamisega seotud ja selle käigus kogutud teavet;
- 5.1.7 jälgib ja analüüsib hädaolukorra lahendamisega seotud sündmuste arengut;
- 5.1.8 hindab hädaolukorra mõjusid elutähtsatele teenustele;
- 5.1.9 korraldab hädaolukorra lahendamisel osalevate või hädaolukorra lahendamisega seotud asutuste ja isikute teabevahetust, sealhulgas korraldades sidepidamise sündmuskohal;
- 5.1.10 korraldab koostööd välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega hädaolukorra lahendamisega seotud küsimustes;
- 5.1.11 korraldab koostööd omavalitsusüksustega hädaolukorra lahendamisel;
- 5.1.12 annab käitumisjuhiseid ja teavitab avalikkust hädaolukorra lahendamisest;
- 5.1.13 omab ülevaadet hädaolukorra lahendamisel kasutatavatest enda ning teiste asutuste ja isikute ressurssidest;
- 5.1.14 korraldab enda reostunud vahendite (varustus, kaitsevarustus, riietus jne mida pole võimalik/mõttekas puhastada) ja logistilise toe korraldamise käigus tekkinud olmejäätmete käitlemist;
- 5.1.15 korraldab elanikonna evakueerimist.

5.2 Politsei- ja Piirivalveamet:

- 5.2.1 ennetab, selgitab välja, tõrjub ja kõrvaldab avalikku korda ähvardavat ohtu hädaolukorra lahendamise sündmuskohal;
- 5.2.2 reguleerib liiklust hädaolukorra lahendamisel;
- 5.2.3 kaitseb hädaolukorra lahendamise sündmuskohal olevat ja hädaolukorra

lahendamisega seotud inimeste vara;

5.2.4 osaleb päästetöö juhi määratud hoiatusalal inimeste teavitamise, hoiatamise ning evakueerimise läbiviimisel;

5.2.5 tagab hädaolukorra mittekannatanute-, hukkunute-, evakueeritute- ja varade kogunemispunkti tegevuse;

5.2.6 tagab hädaolukorra lahendamise sündmuskoha juurdesõidutee, kontrollpunkti, tehnika kogunemispunkti, väljasõidutee, transpordivahetuspunkti ja õhusõiduki maandumispunkti tegevuse;

5.2.7 osaleb piiriveekogul (Narva jõgi, Narva veehoidla ja Koiva jõgi) toimunud hädaolukorra lahendamisel.

5.3 Keskkonnaamet:

5.3.1 korraldab eluslooduse päästmist;

5.3.2 nõustab oma pädevuse piires sündmuskohal päästeasutust hädaolukorra lahendamise küsimustes;

5.3.3 korraldab keskkonnakahju vältimise ja heastamise meetmete rakendamist, sealhulgas eelneva seisundi taastamist, keskkonnavastutuse seaduses märgitud juhtudel ja ulatuses;

5.3.4 korraldab reostuse likvideerimise käigus tekkinud jäätmete (vee-õlisegune jääde, pinnasesegune jääde, absorbendisegune jääde, loomne jääde) üleandmise jäätmekäitlejale;

5.3.5 omab ülevaadet hädaolukorra lahendamisel kasutatavatest enda ning teiste asutuste ja isikute eluslooduse päästmise ning jäätmekäitluse ressursidest.

5.4 Keskkonnainspeksioon:

5.4.1 nõustab oma pädevuse piires sündmuskohal päästeasutust hädaolukorra lahendamise küsimustes;

5.4.2 vastutab reostaja avastamise ja vastutusele võtmise ning looduskeskkonnale tekitatud kahju hindamise eest;

5.4.3 tellib vajalikud analüüsid reostuse allika selgitamiseks;

5.4.4 selgitab reostuse põhjused, ulatuse ja keskkonnohtlikkuse;

5.4.5 kaasab vajaduse korral asjaga seotud asutusi ja isikuid reostuse olemuse ja mõju selgitamiseks.

5.5 Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ pakub Eesti õhukvaliteedi hindamisega seotud teenuseid

5.6 Veterinaar- ja Toiduamet korraldab reostuse tõttu abitusse seisundisse sattunud looma, sh linnu hukkamist, kui ellujäämine tekitaks talle kestvaid kannatusi või kui tema liigiomane eluviis või loodusesse tagasiviimine osutub võimatuks.

5.7 Maanteeamet:

5.7.1 korraldab piirkonna maanteede hooldeettevõtjate kaudu teel ja teemaal reostuse likvideerimist;

5.7.2 korraldab Politsei- ja Piirivalveameti ettepanekul piirkonna maanteede hooldeettevõtjate kaudu liikluse sulgemise või ümbersuunamise;

5.7.3 liikluse püsivama ümberkorralduse vajaduse korral korraldab ümbersõidutee hoolduse.

5.8 Terviseamet

5.8.1 korraldab joogivee ja suplusvee seiret ning teeb riiklikku järelevalvet;

5.8.2 osaleb joogiveega ja suplusveega seotud ohuolukordadele reageerimise seire- ja hoiatussüsteemide väljatöötamisel ning rakendamisel;

5.8.3 kogub ja töötleb andmeid joogivee ja suplusvee kvaliteedinõuetele vastavuse kohta;

5.8.4 avalikustab teavet joogivee ja suplusvee kvaliteedinäitajate kohta ning nõustab tarbijaid ja käitlejaid ning annab soovitusi terviseohtude kõrvaldamiseks.

5.9 Tervishoiuteenuse osutajad tagavad kannatanutele vajalike tervishoiuteenuste osutamise.

5.10 Omavalitsusüksus:

5.10.1 nõustab kohalike olude osas päästeasutust;

5.10.2 abistab päästeasutust hädaolukorra lahendamisel;

5.10.3 osaleb evakueerimise läbiviimisel;

5.10.4 tagab evakueeritute transpordi ja paigutamise s.h. olmetingimused ja toitlustamise;

5.10.5 koondab ja annab vajadusel regulaarselt päästeasutusele infot oma haldusterritooriumil hädaolukorra seaduse § 34 lõikes 9 sätestatud elutähtsate teenuste häiretest;

5.10.6 korraldab elanikonna joogiveega varustamist.

5.11 Elutähtsa teenuse osutajad rakendavad meetmeid teenuse osalise või täieliku katkestuse tagajärgede leevendamiseks ning teenuse osutamise osalise või täieliku katkestuse korral elutähtsa teenuse toimepidevuse taastamiseks, juhindudes vajadusel päästeasutuse seatud prioriteetidest teenuse toimepidevuse taastamisel.

5.12 Teistes õigusaktides sätestatud riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja isikute pädevus ja volitused kehtivad ka hädaolukorra lahendamisel ning nendel asutustel ja isikutel on kohustus vastavalt nende pädevusele ja volitustele tagada neile eriseaduste alusel määratud ülesannete täitmine ning abistada päästeasutust hädaolukorra lahendamisel.

6 Hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste või isikute teabevahetuse korraldus

6.1 Maapinna, pinnaveekogu või põhjavee ulatusliku reostuse vahetust ohust ning ulatuslikust reostusest teavitab Siseministeriumi teabe- ja analüüsiosakonda Keskkonnainspeksioon.

6.2 Siseministeriumi teabe- ja analüüsiosakond edastab saadud teabe hädaolukorrast või hädaolukorra tekkimise vahetust ohust viivitamata telefoni või muu sidevahendi teel:

6.2.1 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehele, tema äraolekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe asetäitjale;

6.2.2 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe, tema äraolekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe asetäitja, korraldusel kriisikomisjoni liikmetele;

6.2.3 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe, tema äraolekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe asetäitja, korraldusel teistele asjassepuutuvatele ametiisikutele, asutustele ja juriidilistele isikutele;

6.2.4 Päästeametile (juhul, kui info esitaja ei ole Päästeamet);
6.2.5 Keskkonna-, Majandus- ja Kommunikatsiooni-, Põllumajandus- ning Sotsiaalministeeriumile.

6.3 Hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste ja isikute vahelist teabevahetust korraldab ja koordineerib päästeasutus.

6.4 Päästeasutus korraldab hädaolukorra lahendamisel teabevahetust:

- 6.4.1 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjonis;
- 6.4.2 regionaalses kriisikomisjonis;
- 6.4.3 kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonis;
- 6.4.4 hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuris;
- 6.4.5 hädaolukorra lahendamisega seotud asutuste ja isikute vahel.

6.5 Elutähtsa teenuse osutaja teavitab elutähtsa teenuse osalisest või täielikust katkemisest päästeasutust.

7 Avalikkuse teavitamise korraldus

7.1 Avalikkuse teavitamist hädaolukorra lahendamisest koordineerib päästeasutus, kes kooskõlastab oma tegevuse Keskkonnaameti ja Keskkonnainspeksiiooniga.

7.2 Kui päästeasutus annab sündmuskoha üle Keskkonnaametile, korraldab avalikkuse teavitamist keskkonna reostuseelse seisundi taastamisest Keskkonnaministeerium.

7.3 Avalikkuse teavitamisel on vajalik kindlustada järgmise teabe kättesaadavus:

- 7.3.1 ülevaade hädaolukorrast ja kahjustatud piirkondadest;
- 7.3.2 info tegevustest elutähtsate teenuse taastamisel sh elutähtsa teenuse võimalik katkestuse piirkond, käitumisjuhised katkestuse korral ja taasteaeg;
- 7.3.3 info hädaolukorra lahendamisega seotud asutustest ja isikutest;
- 7.3.4 käitumisjuhised ohuolukorras tegutsemiseks;
- 7.3.5 hädaolukorra kohta info jagamise viisid.

7.4 Avalikkuse teavitamisel on vajalik tagada:

- 7.4.1 väärinfo ja spekulatsioonide ümberlükkamine;
- 7.4.2 hädaolukorra kohta infojagamise viisidest teavitamine.

7.5 Teavituskava avalikkuse teavitamise korraldamiseks koostab koostöös hädaolukorra lahendamisele kaasatavate asutustega päästeasutus. Teavituskava koostamist nõustab valitsuse kommunikatsioonibüroo. Teavituskava kinnitab hädaolukorra lahendamist juhtiv asutus. Teavituskava on enne selle kehtestamist heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni kriisikommunikatsiooni töögrupi juhi poolt.

8 Rahvusvahelise koostöö korraldus hädaolukorra lahendamisel

8.1 Hädaolukorra lahendamiseks vajaliku rahvusvahelise abi kaasamise õigus on Vabariigi Valitsusel, kes tugineb otsuse langetamisel Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ettepanekule rahvusvahelise abi kaasamise osas.

- 8.2 Vabariigi Valitsus võib välislepingu alusel volitada hädaolukorra lahendamist juhtivat asutust taotlema hädaolukorra lahendamiseks vajalikku rahvusvahelist abi.
- 8.3 Rahvusvahelise abi taotlus esitatakse kas otse välisriigile või rahvusvahelisele organisatsioonile.
- 8.4 Rahvusvahelist koostööd hädaolukorra lahendamisel osalevate välisriikide, sealhulgas välisriikide välisesindustega Eesti Vabariigis ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas nende esindustega Eesti Vabariigis korraldab Päästeamet, teavitades rahvusvahelisest koostööst Välisministeeriumi.
- 8.5 Keskkonnavastutuse seaduse kohaldumisel korraldab rahvusvahelist koostööd piiriüleste vältimis- ning heastamise meetmete osas Keskkonnaministeerium.

9 Kulude hüvitamise korraldus

- 9.1 Esmase kulude katteallikana nähakse ette hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste eelarvelised vahendid.
- 9.2 Tervishoiuteenuse osutajatele kaetakse tervishoiuteenuse osutamise kulud ravikindlustuse eelarvest või riigieelarves vältimatu abi osutamiseks ettenähtud vahenditest.
- 9.3 Vahendite mittepiisavusel või puudumisel esitatakse taotlus kulude katmiseks Vabariigi Valitsuse reservist vastavalt Vabariigi Valitsuse reservist raha eraldamise ja selle kasutamise korrale.

10 Evakueerimise korraldus

- 10.1 Evakueerimise otsuse teeb päästeasutus. Päästeasutus võib evakueerimiseotsuse anda soovituslikuna või viibimiskeelu kehtestamisega kohas, kus toimub päästetöö.
- 10.2 Elanike evakueerimist korraldab päästeasutus vastavalt Päästeameti peadirektori kinnitatud evakueerimise juhendile.